

TELEGRAFUL ROMANU

Telegraful este de două ori preșteminat: Dumineca și Joi. — Prenumeratul se face în Sabiu la expediția foiești preșteminat la c. r. poste cu bani, gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretințul prenumeratului pentru Sabiu este preșteminat 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 84. ANUL XIX.

Sabiu, în 21 Octombrie (2 Nov.) 1871.

Nr. paroch. 30. 1871.

Provocare.

On. p. t. parinti de religiunea gr. or., cari au fiice la ori-ce scola, sia publica, sia privata, seu si monastirésca in Sabiu, suntu positi prin acésta, ca se binevoiesca a areta la subscripția Oficiu parochiale (Strat'a Macelarilor nr. 98) numele si locuint'a fiicelor sele, precum si scola, carea o cercetăza aceleia, ca astfelui Oficiului parochiale se se pota ingrijii pantru crescerea si cultivarea loru in inventariu crestinesca.

Sabiu in 14 Octobre 1871.

Officiul parochial gr. or.
din cetatea Sabiului.

Evenimente politice.

In numerii premergatori amu amintitul despre demisianarea ministerului cisalitanu. Deurgereea crisei o mai amintim pre scurtu in urmatorele: In afacerea rescriptului la adres'a dietei boemiane s'au esecat pareri differite in sinu consiliului ministeriale, avendu ministeriul cisalitanu parerea, ca rescriptul trebuie sa fie de cuprinsulu acela incătu sa impacă pretensiunile boemilor; iera ministeriul imperialu dimpreuna cu ministrul presedinte ungurescu, fiindu de parere, ca diet'a Boemiei sa recunoște constituția din Decembre, pre carea e basatu senatul imperial si totu dietele din Cislaitanu; mai de parte, ca sa fie spuna dietei, ca complanarea facuta in anii trecuti cu Ungaria nu are lipsa de consumul ei. Ceea ce privesc articulii fundamentali ai Boemiei, in rescriptu sa nu se ia nici unu ingagamentu. Ministeriul cisalitanu Hohenwart dechiară mai departe ca este obigatu fatia cu conducețorii cecho-boemi si asiā fără de scirea loru nu pote sa se invioiesca la nimic's ce privesc rescriptul, pâna nu va audi parerea disilor conducețorii. Flindu acestia chiamati la Viena si intrebatu, respundo, ca déca la diet'a Boemiei va sosi unu rescriptu de cuprinsulu indigitu in parerea ministeriului imperialu, nu numai ca nu va alege (diet'a) deputati in senatul imperialu, daru va intrerupe si pertractările de impacare cu totulu. Vedîndu ministeriul Hohenwart neputint'a de a petrunde cu parerile sele si dede in corpore demisianea.

O multime de faimă suntu despre urmatorii ministeriului Hohenwart. Fia-care partida aude ea din sinu ei va esti urmatorul ministeriu. „Cor. Sl." de Sâmbata spunea, ca Imperatul a provocat pre principale Metternich*) sa constitue unu ministeriu, inse principale a refusat. Dupa acésta a provocat pre Trautmannsdorf, ambasadorele din Rom'a, inse nici acest'a nu a primitu.

Foi'a oficiale de slat'a-eri aduce autografele imperatesci, prin cari se placidează demisianarea ministeriului Hohenwart, Habichtek, Schäffle si Iirecek. Altu autografu transpunе ministeriul de finanțe de pâna acum, Holzgethan, interimalu conducețarea preșidiului in consiliul ministeriale. Afacerile ministeriului le provedu pâna la compunerea cabinetului, capii de secțiuni din deosebitele ministerii.

Intrebarea cea mai de aproape este ca ce se va alege de complanarea cu Boemia? De sigura boemii nu voru dechiară resbelu nimenoi, ci voru accepta sa véda mai întâi ce li se scria in rescriptu si pote ca voru negoția mai departe.

In diet'a din Pest'a, carea e redeschisa de vre-o căte-va dile, a interpelat deputatul Tisza pre ministrul presedinte Andrassy, ca nu crede elu ca aru si oportuna restaurarea uniunii perso-

nali; pentru ca déca a fostu silitu de consecintele complanării sa se amestecă in afacerile Cislaitaniei, s'a creatu o precedintia, de a se amestecă cu temple si Cislaitanu in afacerile unguresci.

Diurnalele cehice, cari suntu mai de aproape interesate in afacerea acésta, scuipa focu. Organul loru principal dice: Austri'a a cadiu adencu, pre adencu, catastrofa trebuie sa fi aproape, déca impregiurari ca aceste suntu in tens'a cu potentia. Nu mai vorbiti poporului de autoritate, pentru ca vermele nu mai rôde la radacina arborelui, ci la verfu, care e vediutu tuturor.

Din a f a r a inregistramu caletori'a Domnitorului Serbiei, Milau, la Livadia, unde s'a intalnitu cu Czarul Russiei. Din Serbi'a mai adau-gem si scirea ca scupin'a serbescă este deschisa.

Camerile Romaniei inca suntu deschise de Vineri. Cuventul de tronu promite proiecte pentru imbunatatirea tuturor ramurilor de administratiune, pentru o conveniune in privint'a serviciului telegraficu cu Austri'a si pentru o conveniune postale cu Russi'a. Despre actele tienatoră de cestionea Strasbourgiana se dice ca se voru asterne totu cameralor.

Din pările apusene ale continentului nostru suntu putine fapte de inregistrat. Locul faptelelor lu cuprindă conjecturări despre vorbirile ex-imperatului francesu cu agenti de ai foilor celor mari englese si despre unele acte cari descoperu intelecteri preavute intre Francia si Prussia asupra ancesărei Belgiului la Francia. Partea cea mai insemnată a discursurilor ex-imperatului este esprimarea lui Napoleonu, ca aliant'a intre Francia, Anglia si Russi'a este o necessitate; dintre descoperiri insa: ca Prussi'a pre lângă totu protestele ei nu pote nega ca nu aru si promisu firescu inainte de resbelu Francei sprinirea in amintit'a ancesare.

Diet'a Ungariei.

Presedintele Somssich deschide siedintia din 28 Octombrie a casei deputatilor la 11 ore, anuncia mai departe ca deputatii I. Szaplonczay, Gr. Simay, G. Ivačković*) si Al. Török si-au depus mandatele. Se ordina alegere nouă; raportea mortea deputatului A. Klobusitzky; se ordina alegere nouă in cercul vacantu. Deputatul Al. Nemes cere unu concediu mai lungu, i se incuviintieza. Notariul P. Lambor anuncia mai multe petiții dela jurisdicții, care se tramtu comitetului respectiv. Deputatul L. Tisza ascerne protocolul alegerei sele, se tramtă comitetului verificatoru. Terminul de 30 dîle pentru ascernarea vre-unui protestu contr'a deputatilor Gr. Ed. Székely, G. Plathy si St. Bitto a espirato, si prin urmare se dechiara de definitivo verificati.

Ig. Helfi inدرépta către presedintele ministrilor dupa o motivare scurta urmatoreea interpellare: Suntu adeverate scirile, care le impraschia foile nostre si cisalitane, ca regimul ung. s'arū si intrepusu la monarcu, ca sa respinga dorintele contineute in adres'a dietei boeme? 2. Déca suntu adeverate, cum se pote presedintele ministrilor rectifică ca a indupicate fără scirea si incuviintare premersa din partea nationei pre monarcu la unu pasiu care in urmarile sele pote aduce pericole grele preste patria? si cum de n'a pregetat, contr'a legilor sustinute, a se amestecă in afacerile interne ale unei națiuni sorori? Interpellarea se va tramată președint. ministr.

Referintele comitetului economic P. Terey rapportea despre bugetul casei pentru luna Oct. Se incuviintieza in sum'a de 257,652 fl. fără observare.

*) Cestu din urma este denumit comite supremu in Carasius.

tri celealte parti ale Transilvanie si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime, si fieri strelle pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Conform unui decisiu alu casei vinu mai intâi la desbatere proiectele de lege urbariale; secțiunile se avisă deci a conveni pentru de a desbatate nuntile casei magnatilor privitorie la aceste proiecte de lege.

Incheierea siedintei la $\frac{3}{4}$ 12 ore.
Legea comunale.
(Articolu de lege XVIII. din anu 1871 despre regularea comunelor, sanctionat in 7 Iuliu 1871, promulgat in amendone camerele Uugariei in 10 Iuliu 1871.)

CAPU I. Despre comune in generale.

§ 1. Comunele suntu:
a) cetatile (orasiele), cari au consiliu (magistrat) regulat dupa §-lu 64 din legea de facia;
b) comunele mari (opide si sate mari, mezo-városok és nagy faluk), cari de si nu au consiliu regulat, suntu in stare de a implini din poterea loru propria agendele ce li s'a concredintu prin lege;
c) comunele mici cari nu suntu in stare de a si implini din poterea loru propria agendele, im-puse comunelor prin lege, din cauza relatiilor loru materiali marginile ale loru si pentru aceea trebuie sa se alizeze (impreune) cu alte comune.

§ 2. Comuna, intre marginile legel, si conduce de sine afacerile interne proprii, execută ordinatiunile legei si ale municipiului (jurisdicție), relative la administrationea publica de statu si municipale.

§ 3. In cause administrative autoritatea a-pelativa a comunelor in gradul primu e munici-piu (jurisdicție) in alu doile guvernulu.

CAPU II. Despre autoritatea si competintia comunelor

§ 4. Autoritatea comunei se extinde la totu personele, cari locuiesc seu petrecu (se tienu) in comuna si in teritoriul comunei, si la tota averea ce se afla in comuna si in teritoriul ei.

§ 5. Facu exceptiune dela acesta regula ge-nerala :

a) Membrii armatei regulate, marinei de reșelu si ai militielor patrei (honvédsg), cari stau in servitul activu, in cause relative la servitul mili-tariu si in generale in acelle ce dupa §-lu 14 art. de lege XII 1867 si §-lu 54 art. de lege LX 1868 se tienu de sfera de activitate a judecatoriei militare;

b) edificiile, cari servesc de locuita stabila seu provisoria Majestaticei Sele regelui si curtei sele si apertinentele acelor'a;

c) totu edificiile seu localitatile folosite in sepa-echisivu spre scopuri de fortificatiune seu spre alte scopuri militare sub dorat'a folosintei.

§ 6. Fia-care civu alu patrei trebuie sa apartiene in legamintea vre-unei comune.

§ 7. Fia-care civu alu patrei apartiene la legamintea acelei comune, sub a carei'a competititia sta cându se publica legea acesta.

§ 8. Feme'a sub dorat'a saptica a legaturei conjugali (de casatoria) urmează competitinta comunale a barbatului, si aceea o tene si viduya in cîtu competitinta ei nu se schimba in intelelusul punctului a) din §-lu 10.

§ 9. In aceea ce privesc prinții minorenii decide competitinta comunale a parintelui, seu in cîtu ingrijirea de prinț este inereditata mamei prin sentita judecătorescă, competitinta comunale a ace-sieratoa.

Cei nascuti din patu nelegiuțu apartiene la competitinta comunale a mamei.

§ 10. În cecă casuri, la cari nu se potu aplică §-ii de susu :

a) civele patriei apartiene la comună, în care locuiesc stabili celu puciu de doi ani și platesc dare ;

b) în cecă ce privesc individii, cari nu se potu trage sub regul'a de sub punctulu a) și din comună, în competint'a altei comune, decide competint'a comunale a parintilor respective a maiei ;

c) cei gasiti (lelenczek) sér in generale individii, alu căr'or' locu de nascere nu se scie, se consideră că apartienatori la comună, în care s'au uslatu, sér in care in tempii din urma au petrecut mai indalungat ;

d) individii, cari au servit sér servescu in armata, a căr'or' a competentintia comunale nu se pote statori pre bas'a regulelor de mai susu, se consideră că apartienatori la comună, de unde au fostu asentati.

§ 11. Competint'a generale se pote acuiră si prin primire in legamintea comunale.

§ 12. Fia-care cive alu patriei are dreptu de a se asiedi cu locuint'a (a se domicilia) in alta comună.

Celu ce se asiadă cu locuint'a și insinua voint'a la comună, in care vrea sa se asiedie, si comună numai in acelui casu i pote denegă asiedarea :

a) déca se adveresce in contr'a celui ce se asiedia, ca e sub acusatione criminale, sér sub pedepsa ;

b) déca nu este in stare a se sustine fără ingreunarea comunei.

§ 13. Prin asiedarea cu locuint'a nu se rumpe legamintea comunale, in care a statu pâna atunci.

§ 14. Déca celu ce s'a asiediatu voiesce a si primiu in legamintea comunei, in care s'a mutato : pentru acestu scopu se róga cu vorb'a sér in scrisu de comună respectiva ; comună pote admítă primirea indata.

§ 15. Nu se pote denegă celui asiediatu primirea in legamintea comunei :

a) déca a locuitu in modu statutoriu in comună doi ani de dile ;

b) sub acestu tempu totu acolo a portat in

continuu sarcinile comunale, in lips'a acestor'a alte sarcine publice ; si

c) nu vine sub exceptionile atinse la §-lu 12.

§ 16. Celu primiu devine membru comunale ordinariu, se bucură de drepturile asecurate prin legea presenta membrilor comunali, si este indeitoru a implini detorintele ce provin din legatur'a comunale.

§ 17. Comunele, cari 'si acoperu sarcinile comunale pre deplinu din veniturile averei comunali, potu se conditioneze primirea in legamintea comună pre lângă platirea unei taxe moderate. Acésta taesa se va fișa de comună respectiva prin unu statutu.

Inse statutulu adusu in acestu obiectu e de a se susterne spre aprobare jurisdicțiunei respective, decisiunea jurisdicțiunei se pote apela la ministrul de afacerile interne.

§ 18. Despre primirea in legamintea comunale e de a se insciuntă in acelasi tempu primaia acelei comune, alu cărei'a membru a fostu pâna acum celu ce s'a primitu.

§ 19. Strainii, cari locuiescu in iéra statutoriu de doi ani de dile, platescu in continuu dare, si nu suntu supusii altor statu, se potu primi de comune in legamintea comunale, déca facu destulu conditiunilor din §-ii 12, 14 si 15.

§ 20. Ori-ce teritoriu trebuie sa apartiena la óre-care-va comună.

§ 21. Teritoriu apartiene la comună, la care si pâna aici a apartienutu, sér la care a platit pâna aici contributiunea statului.

Aceea, ca óre cu respectu la administrationea publica, la care comună vecina a celeiasi jurisdicțiuni sa apartiena post'a, care pâna acum'a n'a apartienutu la nici un'a comună si si-a platit contributiunea deadreptulu la oficiulu de dare regescu ? o va determina proprietariulu sér acea parte a proprietarilor, care platesce laolalta mai multu decât jumetate din tóta contributiunea directa de statu a postei

Déca cum-va aru si mai multu decât dôue opinioni, si votulu celor ce platescu mai multu decât jumetate din contributiunea directa de statu nu se arata pre lângă nici un'a, sér déca comună, la care proprietariulu sér proprietarii postei dorescu sa apartiena, nu vré sa se invioésca la impreunarea postei cu comună, despre aceea, ca cu respectu la administrationea publica un'a atare pusta,

la care comună vecina sa apartiena, va decide jurisdicțiunea respectiva pre lângă ascultarea proprietarului postei si a comunelor vecine.

CAPU III. Despre drepturile si a gendele (detorintiele) comunelor.

§ 22. Comuna : a) decide si aduce statute in afacerile interne propriie ;

b) decisionile si statutele si le execută prin primarii si organele alese propriie ;

c) dispune de averea comună ;

d) impune (arunca) si scôte dare comunale ;

e) se ingrigesc de drumurile euratu comunali si de alte midiulöce de comunicatiune ;

f) asemenea se ingrigesc de scóele comunali si alte institute de aceeasi natura ;

g) ea manipuléza polit'a si afacerea seraciloru ;

h) esercéza tóte drepturile si implinesce tóte detorintiele, cari dupa lege competu comunelor.

§ 23. Cetătile cu consiliu (magistratu) regulat u afara de drepturile enumerate la §-lu 22 :

a) administréza polit'a de piéti, munténă, de tergo, idila si de san'tate publica conformu pretensiunilor locali ;

b) esercéza jurisdicțiunea orfanala si pupilaria in tóte acele cause ale orfaniloru si ale celor ce suntu pusi sub curatela din comună, cari nu se tienu de competint'a judecătoriei ordinare ;

c) procedu in cause industriali si in cause ce provin din relatiuni de servit u intre domnul casei si servitori, in intielesulu legei si alu statutelor.

§ 24. Dreptulu de jurisdicțiune orfanala si pupilaria lu esercéza cetatea cu consiliu regulat u prin o comisziune orfanala permanenta.

Comisziunea orfanala consta din primariu (polgármester), procurorulu, esactorulu cetăției, din unulu sér mai multi asesori orfanali si din tutorulu generale, care n'are volu. Presedinte e primariu cetăției, in casu de impedecare, unulu dintre asesori orfanali.

Pentru a aduce decisiune valida se recere dimpreuna cu presedintele presenti'a a 3 membri cari au votu.

Autoritatea apelativa a cauelor orfanali si pupilarie in gradulu primu e municipalu (jurisdicțiunea) in alu doilea ministrul de afacerile interne.

§ 25. Pracs'a, ce susta in cetățile singurătate in privint'a tractării cauelor orfanali si in

libertătile publice. Dupa ori-ce constituire liberale, cetățenilor apartiene liberulu esercitul alu drepturilor lor, camerelor controlulu si garanti'a, suveranului actionea reale. Acestea suntu principie pre cari nu trebuie sa le perdemu nici odata din vedere.

O voi ! potentiali si stapanitori si lumei cari une-ori pentru mici rivalităti sér folose neinsemnat, versati fără mila si crutiare săngele preciosu alu omenirei, respândindu durerea si miseri'a in familia si in societate, combateti mai bine si invingeti in inim'a statelor vóstre prejudecatile, coruptiunea si ignorant'a ! Dóue-dieci de batali cásigate, dieci popore invins si subjugate, nu ve dau atâtea titluri la admiratiunea ómeniloru pre cătu ve pote dá unu singuru edictu care desfintéza slavagiul sér re-prime superstitiunea ; combateti veninulu ignorantei care circula in tóte clasele societăției ; astu-feliu sub auspicele luminelor si ale libertăției, veti dá unu impulsu nou progreselor civilisației si demnătăției caracterului naționale ! O ! voi cari presidati la sórtea ómeniloru !... Voiti că numele vostru sa fia nemuritoru, voiti sa depasiti gloria strabuniloru, sa serviti de modelu urmasiloru vostru, sa meritati adoratiunea secolului in care traii si respectul posteritatiei ?.. nu ve incercati a intinde drepturile vóstre, avutile vóstre, fruntariile vóstre. Acésta e o cale prea comună. Utat ca sunteți stapanitori absoluti, sér fii absoluti in poterea numai de a face binele poporului, de a stabili si intari libertătile publice. Ve temeti de egoismulu, de plângerile, de cabalele celor poternici cari ve incongiura ? Obsciti intențiile vóstre prin manifeste sincere, si inimile poporelor interesulu loru propriu, voru veghea in giurulu vostru ; tirani'a intrigelor si a cabaleloru va cadea sub dreptulu adeverului si alu virtutiei ! Nu ve sferti a dá séma supusiloru de operatiunile vóstre, de a motivá ordinele ce dati ; astu-feliu veti insufla poporului incredere, stima si dragoste. Asculatati sfaturile intiepeciunii si ale virtutiei ; cogetati ca suntu ómeni, ca capacitatea

FOISIGRA.

Machiavelu si Machiavelismulu.

(Capetu)

Capii statului suntu cei intăiu servitori ai naționalei ; legile radica pre principe, pre capulu statului, mai pre susu de toti cei-lalți ómeni, pentru că elu insu-si sa se inaltie si mai multu inca prin virtutile sele ; nu i s'a datu marirea de cătu pentru că sa uite slabitionile sele. Capulu unui statu, ori-care va fi durat'a poterei sele si titlulu ce pórta, trebuie sa guverneze si sa administreze numai prin legi si conformu legilor ; sa urmeze intru acést'a inspiratiune instinctive ale ecuităției si deducțiunile bunului simtiu. Elu se supune legilor si le respecta prin acést'a chiaru ca le sanctionézia si le promulga. Supunerea monarcului constitutionale la lege, alu cărei'a exemplu da elu, este garanti'a supunerei pre care o cere dela supusi sér cetățieni. Si intr'adeveru, care cetățianu va hesita a se supune lui, cându principele si va pleca celu intăiu copulu seu sub acestu jugu salutaru ? Una principie trebuie sa imite intiepeciunea lui Salomon, iéra nu dementia lui Caligul'a. — Suntu mai multe de cătu dôue mii ani, de cându Aristotelu, meditându asupra organizației societăților, a disu in politica sea, carte VI, cap. IV : — „O constituire nu poate exsistă de cătu sub condițiune că legile sa fia suverane“. — Asiá dara ceea ce e mai necesarul pentru unu suveranu, este de a respecta legile ; a recompensa pre cei ce-i declară adeverul, si a isgoni din curtea sea adulatiunea si intrig'a. Amórea adeverului sa se confonde cu amórea pentru justitia. Prin justitia si adeveru, suveranii câstiga increderea si opiniunea poporeloru ; justitia comanda stim'a si respectulu, ea inspira afectiunea si devotamentul unei națiuni către capulu seu. — Cându principele alege agentii autorităției a cărei'a depositaru supremu este elu, trebuie sa caute ca acești agenti sa in-

privint'a administrârrei baniloru orfanali se pôte sus-tiené si mai departe pâna la regularea generale si definitiva a cauzeloror orfanali, insa déca jurisdic-tionea (comitatulu, districtulu etc.), séu cetatea voiesce sa o straformeze intr'unu modu mai corespun-ditoru scopului, acésta o pôte face prin uno statutu; insa statutulu adusu prin jurisdic-tiune e de a se substerne spre aprobare la ministrulu de interne, iéra statutulu adusu de cetate la jurisdic-tiune, si de acolo la ministrulu de interne.

§ 26. Numai dupa aprobare din partea ju-risdic-tiunei se pôte executâ decisiunea, care se re-pörtéza:

- a) la statorirea, repartirea si scoterea darei comunali;
- b) la instruirea séu acuirarea averei comunalii, la incheierea de arenda preste 6 ani;
- c) la contragere de imprumutu;
- d) la sistemisarea oficiului nou, séu la desfiin-tiarea celui sustatoriu;
- e) la incheierea séu desfaceră contractelor onerose ce nu vinu inainte in preliminariulu spese-loru, si la radicare de opuri publice inseminate;
- f) la pastrarea, straformarea si demolirea mo-numentelor istorice si de arta;
- g) precum si ori-ce decisiune, pentru care legea ordona intarire mai inalta.

In contr'a decisiunei municipiului (comitatului, districtului, etc.) comun'a pôte sa dé recursu la ministrulu de interne in terminu de 15 dile.

Déca jurisdic-tiunea nu se dechiiara in cea mai de aprope adonare generale ce urmeza dupa suster-nerea decisiunei, séu guvernulu in terminu de 30 de dile computându dela presentarea suster-nerei facute in urm'a recursului; decisiunea comunei se con-sidera ca aprobata (incuviintata) prin tacere, si se pôte executâ

(Va urmá.)

Dela reuniiunea sodalilor români.

Dumineoa a fostu objectul prelegerei o des-criere geografica a Europei din punctul de vedere alu industriei preste totu, aratându-se cu deosebire importantia măriloru pentru comerciu si apropierea teritoriului de densele, din cauca caci aceste te-ritorie prin mijlocirea apelor celor mari stau in legatura d. e. cu Americ'a cu Asi'a, Afric'a si Au-

vóstra este marginita, tempulu vietiei scurtu, dato-riile vóstre imense; ca nu poteti vedea tóte prin voi insive; ca impostur'a si lingusirea ve nevalessce de pretutindene. Invitati ómeni probi si luminati de ori-ce rangu, a ve secundá in proiectele vóstre salutarie si uniti sub flamur'a patriotismului si a virtutiei, veti dobori injustitia, ignorantia impos-tur'a si arbitrariu. Astu-feliu numai veti reesi a face sa se respecte constitutiunea tierei, sa triuñe ecuitatea si justitia! Unu monarchu cu intentiuni pure, nu are trebuinta de cătu de o singura calitate: sa aibe curagiul d'a asculta adeverulu si a se incongiurá de ómeni onesti, luminati si vir-tuosi. Alexandru-celu-Mare a cucerit globulu sub direc-tiunea filosofului Aristotelu. Prin principiele lui Plutarh si prin amicitia lui Sully, divolu Trajanu si regele Francie Enricu IV, au devenit modelurile regilor!

Munc'a este astadi legea comuna a societă-lor; ea este legamentulu asociatiunei ómenesci, instrumentulu egalitatiei loru. Drepturile politice ale poporului nu suntu o ilusiune, precum susten-putianii lui Machiavelu mai cu séma in statele unde legea nu recunoscere privilegie, si unde tóte ca-rierile suntu deschise activitatii individuale.

Amu vadiutu ce tablou sinistru facu Machiave-listii despre societătile moderne cu fatal'a loru eloc-tientia, cu doctrinele intunecose ale materialismului. Amu vediutu cum esponu ei teoriile loru asupr'a necessitatieri poterei absolute si cu ce incapaci-tiunea starutescu a demonstrá ca despoticismulu este singur'a mânuire a poporelor. Noi insa condusi de lumen'atiunei, a sciintiei si moralei, nu vomu perde din vedere urmele adeverului, suntemu convinsi ca respândindu cu profusione luminele adeverului, reintegrându sia-care din clasele societătiei in autono-mia sea naturale, se va stabili ecuilibrolu pre care lu urmarim neincetatu. Semanendu pretutindene independentia, initiativ'a, responsabilitatea, urmasii nostri voru culege armonia, progresulu, libertatea. Noi credem ca, cando sia-care individu va inde-

strali'a, de unde vinu multi articuli necesarie pentru industria.

Dupa acésta s'a facutu o revista asupr'a teritoriului intregu alu Europei cu poporele si cu desvoltarea industriei la densele in genere.

Rémâne ca in alte prelegeri sa revina asupr'a tieriloru séu statulor in specie si sa arate des-voltarea industriei in fia-care.

Societatea academica româna.

(Sectiunea filologica.)

Siedintia din 4 Septembrie 1871.

(Urmare din nr. 82.)

D. Odobescu, luându cuventulu, spune ca pre-cum d-sea n'a participat in anii precedinti la reglementulu si la decisiunile luate in privint'a Dictionariului, se pôte socotii ca obligatul la observa-re loru; insa d-lui, dupa ce a studiatu cu aten-tiune totu ce se atinge de lucrarea Dictionariului, atâtu in Analele societătiei cătu si in côlele tiparite de comisiunea lessicografica, a potutu con-statâ ca obligatiunile reglementului se reduc la fôrte putenu lucru in privint'a sistemei ce are sa urmeze comisiunea in lucrarea sea; cătu despre decisiunile luate in siedintele sectiunii trecute asupr'a unor puncturi din proiectul lui Laurianu si Massimu, s'a incredintiatu ca multe, fôrte multe din ele n'au fostu aplicate, si, voindu a-si dâ séma de acésta procedero a comisiunii, dupa unu studiu minutiosu, a dobantitu incredintarea ca comisiunea actuale a adoptat in lucrarea sea o sistema bine caracterisata, dela care nu s'aru poté abate fâra de a sacrificâ armonia partilor ce o compunu.

Acea sistema, pre care d-sea se grăbesco a declarâ ca nu o admite ca cea mai nemerita, tinde, intr'unu modu evident, a presintá in lucrarea Dictionariului românu nu atâtu limb'a astfelu precum ea se asta astadi scrisa si vorbita de cătra na-tiunea româna, ci astfelu precum se pere dloru mem-bri ai comisiunii ca aru trebui sa devina, pa-strandu unele elemente actuali si admitendu multe altele noue, atâtu ca cuvinte, cătu si că forme.

Acésta este o sistema pre care pôte cine-va sa o primescă séu sa o lepede, dara a veni sa o amendeze prin decisiuni partiali, date in pripa dis-cussiunei, astfelu incâtu sa nu sia nici odata si-curu ea o modificatiune introdusa intr'unu locu va

plini in ordinea sea nativa, destinata pre care i-a asemnat'o provedentia, se va constitui de sine o ierarchia sociale necunoscuta seculiloru trecuti, care va si atâtu de legitima pre cătu cea vechia era tiranica, si astu-feliu, se va executâ programulu re-volutiunei franceze din 1789; se va reformâ re-gimul administrativu pre care tempulu l'a trans-misul societătilor moderne. Separatiunea poterilor, descentralisarea, principiul electionei libere, se voru substitutus bunului placo alu autorităliei centrale; se va intielege, in fine, ca altu-ceva este a guvernâ si alt'a a administrâ. Nu voiu intrâ aci in amanuntiele si dificultatile practice ale acestor reforme, acésta este missiunea barbatiloru inalbiti in afac-riile publice; loru incumba sarcina de a efectua opera descentralisarei administrative si a convertirii in legi dorintiele na-tiuniloru libere. Viéti'a publica din Englter'a, din Americ'a si din Franci'a nu tre-buie sa sia idealulu esclusivu alu vietiei nôstre poli-tice. Englesii suntu englesi, americanii suntu americanii, si nici Americ'a, nici Englter'a, nici Franci'a nu suntu Romani'a. Déca secolul XIX se asta in suferintia, cauca este, dupa mine, ca s'a slabitul legamentulu religiosu. In desertu se obstina ómenii a gasi equivalentulu acestui legamentu in aberatiunile sociali ale unor spirite utopiste si re-tacite. Ide'a religiunei se nasce din chiaru necessitatea stârei sociale. „Ide'a universale a religiunei, a disu Bossuet, (in politic'a sea estrasa din st. scriptura), a fostu suficienta spre a intemeia o constitutiune stabile de statu si de guvernamentu, chiaru si in afara de adeverat'a religiune“. O so-cietate nu pôte exista fără ordine sociale; ordinea sociale nu pôte exista fără legi, nici legile, fără o sanctiune. Asa dara, gendarmii si inchisorile nu constituiescu o sanctiune suficiente pentru mantinerea ordinei! Religiunea si lumen'atiune, iéta singurulu remediu in contr'a morbarilor sociali, caci tóte aceste morbari au de causa generatoare si unică, ignorantia poporului! Pre cătu tempu va exista ignorantia efectele cele mai desaströse voru

si aplicata si la altu casu analogu, a voi că prin unu rapede esamenu sa se aléga bunulu si reulo din acelu totu combinat cu o mare potere de erudi-tiune si chiaru une-ori — trebuil sa o marturi-sesca, — cu óre-cari avenirori de imaginatiuni, se pare dui Odobescu a fi o lucrare inutile care nu pote dâ nici unu resultatu practicu; prin trensa numai se strica, se desfigurâ sistema conceputa de autorii ei si nu se pote de felu realizâ, o lucrare serio-sa, facuta dupa o sistema nici contraria, nici macaru apropiata de a d-lor. Totul se va re-duce la unu ce fâra forma si fâra caractere.

Din acestea conchide ca dnii Laurianu si Massimu au fostu consecuti pastrandu in recuperarea de estu tempu lucrarea d-lor mai cu totulu con-forma cu cea de anu, si adauge ca este incredintiatu ca acesti onorabili autori ai proiectului de dic-tioariu voru renuntâ cu totulu la lucrare, indata ce societatea le-aru impune sa lucreze altfelu decâtul conformu opinio-nilor filologice ce si le-au dobantitu prin studiu si cugetare.

Este dura lucru vanu a cercâ sa-i obligâmu pre d-lorul a-si modifica opera, in care vedem u limpede si lamuritul sistem'a bine caracterisata ce-i conduce.

D. Odobescu insa nu se pote impacâ cu acésta sistema, care i se pare fôrte multu divergente de tendintia ce trebue sa se urmeze in dic-tio-nigru academie alu limbii române. Constatâ totu-deodata ca acestu dictionariu nu se pote elabora decâtul in urm'a unor lucrari preparatorie, cari neaperat trebuescu facute, si, fiindu ca d-lui crede ca sistem'a adoptata de membrii actuali ai co-misiunii lessicografice nu este cea mai apropiata de acea care trebue sa domine in opera definitiva, vediendu apoi ca mai multi din dnii membri ai societătiei au prestatu si d-lorul materiale pen-tru proiectul de dictionariu — si anume d. Hodosiu literile I, J, K, d. Baritiu literile L si M, d. Urechia literile N si O, d. Sion liter'a P, in fine d. Romanu s'a indatorat a dâ la iérna literile F, G si H, iéra dlu N. Ionescu parte din liter'a S — ; vediendu totu acestu materialu adunat, d. Odobe-scus crede ca aru fi multu mai nemeritul ca societatea sa renunte la uniformitatea proiectului de dictionariu ce o prescrie reglementul, de a aboli tóte regule restrictive in acest'a si de a ti-pari pre viitoru si cu grabire diferitele lucrari ce s'anu adunat si se voru mai adunâ, astfelu precum le-au produs autorii loru, fâra a le mai su-

descurge fatalmente din acésta stare a spiritului. Stagnatiunea agriculturei, a comerciului si a indus-triei, chaosulu financiaru, arbitrarislu justitiei tur-burarea profunda a economiei sociale, marasmulu si descuragierea generale, miseri'a, tóte aceste suntu efecte ale ignorantiei. Insă, spre a face dintr'unu ignorantu unu omu invetiatu, nu e de ajunsu a i se-dâ o biblioteca, trebue inca alu si invetâ a ceti. In desertu se ya dâ unui poporu ignorantu apa-ratele scientifice cele mai perfectionate, strainii singuri voro profitâ de ele. Nu e de ajunsu a se impru-matâ resultatele materiale ale unei civilisationi spro-a se urca la nivelul ei. Intre fructe si arbori, intre arbori si radacini, intre efecte si cauca, esista unu trait-d'unio. Perfectiunea faptului este nedespărtita de perfectiunea ideei. Ori, este preste putintia a profitâ cine-va de esperint'a altui'a, fâra a si ini-tiatu mai întâi, prin minte, la tóte elaboratiunile prin cari a trecutu spiritul acelui omu, mai nainte da se incarna in forma relativa perfecta.

Tóte nedometerile situatiunei nôstre actuale provinu, dupa mine, din cauca ca progresulu teo-reticu n'a pricestu la noi progresulu practicu. Amu imprumutatul dela tierile cele mai inaintate in ci-vilisatione, legile, sciintiele, artele, procedârile loru economicie si financiare, armele, tactic'a militara, fâra a ne preocupâ ince si de ideele cari au datu nascere acestor cunoscintie. — Nu trebue dara, o mai repetu, sa imprumutâm institutiunile nôstre nici dela Americ'a, nici dela Englter'a, nici dela Franci'a, societatea româna trebue sa se constituie conformu naturei si istoriei sale, conformu geniului seu propriu, si acestu geniu este destulu de luciu spre a ne conduce la adeveru si la lumina! Sa facem, dara, ca in institutiunile nôstre politice si sociali, sa vibrez in armonia si intr'unu sunet, tóte cîrdile simtiemtelor si tradi-tiunilor nôstre nationali,

„Poporulu“, C. Eraclide.

pune la revisuirea comisiei lessicografice, care ar trebui să le dea un caracter uniform; pentru acăstă acea comisie se va reduce la un simplu corector de tiparire.

Cu modul acestă, negrestu că n'avem pretenția de a dice că se va produce deocamdată un dictionar, dar vom dobandi în currendu un abundențe materiale alături, în care pre lângă marea multime de cuvinte române, ce se voru să acum pentru prima oară aduane în acea lucrare pregătitore, vom vedea și diferențele sisteme propuse de mai mulți barbati de literă distinși ai României pentru întocmirea și redactarea dictionarului academic.

Din confrontarea acestor sisteme, publicul român și societatea noastră să voru potă lamuri mai bine ideile; observațiile voru potă concurge din totă partele asupra acestor materiale variante și cu multă mai mare înlesnire să potă atunci societatea academică să-si stabilească o programă bine precisată, bine specificată, bine enunțată și bine întemeiată pre exemplu culese din materialele multiplu ce-i va să în față și din diversele observații care se voru să adună.

Dupa stabilirea unei asemenea programe, va potă insarcină pre unu său mai mulți literati să elaboră unu dictionar practic, care se va lucra fără usor după sistemă ce-si va fi fixat, după unu comun acord, societatea academică.

Pentru aceste cuvinte, d. Odobescu propune să se desfășoară regulamentul votat la 1869, a se invita domnia și Massimu să urmeze în deplina libertate lucrarea d-lor lessicografică, în marginea literelor B, C, D și E, a se tipări astfel, precum s-au depus, părțile din dictionar aduse și cele cari se voru mai aduce de către cel-lalți colaboratori, fără de nici o schimbare, a se imparti cătu mai currendu pre la alti colaboratori literalele ce nu se află încă în lucrare, pentru că să se termine și acelea cătu de iute; și în fine să se trage acestu magazin lessicografic nu în număr de 4000 exemplare, ci într-unu număr cătu de redus, fia chiar și 500 numai, pentru că elu să devină mai multă că tema de observație la omenii literati decătu că o carte practica și populară, și pentru că să sia mai currendu simtita obligația de a procede la lucrarea definitivă a dictionarului academic, pre care d-lui socotește ca societatea l-ar potă da publicului chiar după unu terminu de cinci său și se ani.

D. Caragianu nu se poate uni cu sistemă d-lui Odobescu, reflectându că astfel să arătă face opera fără unitate, ceea ce i se pare ilogic.

D. Odobescu urmărează arătându că lipsă de uniformitate în proiectu nu i se pare a fi unu inconveniente; ci, din contra, proiectul fiindu destinat numai a servi că materiale la lucrarea definitivă, el crede că, din mai multe proiecte superioare, să arătă mai cu înlesnire o lucrare, intrinsecă mai multe prefețiuni, fiindu că n'ară fi tocmai economic, nici în privința banilor, nici în a temporului, de a se dă sub tipariu, cu fondurile societăției, mai multe proiecte complete de dictionar și, fiindu că, afara de acăstă, totu omulu potă în unu său căteva litere din alfabetu să-si arate pre deplinu ideea ce-si-a formatu despre întocmirea unui dictionar, d-lui sustine că și tempul și spesele arătă crutate, publicându-se în data de societatea academică acele trunchiuri de materiale, avându sia-care caracterul autorelui său.

Este incredintă că între ele se voru învedea sisteme diverse și potă chiaru cu totul diverginti, căci nu-i vine să cred că toti literati români, cari facă parte din societatea academică, să fie de unu radicalismu asiatic de transcendentală precum suntu autorii celor 15 căte tiparite, cari în litera A, asupra unui total de 2468 cuvinte, au admis numai 460 din cuvintele usită în totu poporul român — 57 cuvinte numai repetiții, — pre lângă 1661 neologismi, din cari o bună parte n'au fostu încă nici scrisi, nici pronuntiați până acum de români, și alte 180 cuvinte, din cari numele de origine curătă lată, le-au lepată la glosar, că nedemne de a figura mai multă în limbă cultă a românilor.

D. Odobescu speră mai multă indulgintă pentru limbă actuală dela alti colaboratori și, în orice casu, neputendo pune la indoială nici cunoștința de limbă nici eruditie, nici chiaru perspectiva filologă a acestoră nu potă crede că va găsi

la toti același cutediatoriu aventu către o limbă română a viitorului. (Va urmă)

Varietăți.

* * E. Bosco fiul renumitului scaunator se află aici și da două producții în sală teatrului. Cea dință a fostu eri sără și su forte cercetata și aplaudata. Mai specialu cu alta ocazie.

* * A. N. Ghină a difteritică. În Revizori grăsăză bălă acăstă între copii asiatică de tare, în cătu, la propunerea medicului locale, autoritatele respective s'au vediutu necessitate de a suspende cursul scolaristic pâna se va mai asiedă acăstă aretare epidemica.

N. Univ. 1812/1871.

Publicație.

Institutul agronomic — scolă agricolă — în Mediasiu se va deschide în primă Noemvre a. c. și primirea scolarilor se face prin directoarele școlilor agricole Dr. A. Salfeld în Mediasiu, la care scolarii au să se anunță în data și a produce documentele către care suntu obligații de la cincioase (clubul) au absolvat scolă populară cu succes bunu,

2) au o etate cel puțin de 16 ani, (2-3) în generală au praca în speciale agricole obiceiuite la noi și (4) ca au portare morale nevătemă.

Scolarii au să se supună unui examen de primire și suntu avizate stipendie de 120 fl. v. a. plativeră din casele naționale săsești la finea anului 1871, pentru scolarii fără midiloci din cercurile Sabiuului, Merenrei, Sebesiului, Orestiei, Nocrichiu, Cincului-mare, Cohalmului și Sighișoarei și, adeca pentru fia-care cercu căte unul, despre a căror distribuire va dispune cercul respectivu.

Sabiu 18 Octombrie 1871
Dela universitatea națională săsești.

Concursu.

Devenindu stațiunea de parohu din matră Orestie-ora de Josu și filia Buciumu în vacanța cu acăstă se scrie concursu pâna la 8 Noemvre a. c.

Emolumentele suntu dela matră:

1. o ferdela cucuruzu smicuratu — său două ferdele cu tuleu — dela totă familiă;

2. pamant aratoriu de 20 ferdele semanatura — și unu senatru de 1 caru fenu precum și folosirea Cimitierului;

3. casa parochială dela filia;

4. asemenea căte o ferdela cucuruzu său 2 cu lulei dela fia-care familie;

5. pamant de 5 ferdele semanatura și folosirea Cimitierului.

Doritorii de a competă la acăstă stațiune instruindu-si concursele loru în sensul Statutului organic pâna la terminul susu scrisu au să substerne scaunul protopopescu alu Oresciei.

Orescia 15 Oct. 1871.

In contilegere cu ambe comitele parochiale.
Nicolau Popoviciu,

(1-3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea stațiunii învestitoresci din comuna Vaideu și Balomiru cu acăstă se scrie concursu pâna la 1 Noemvre a. c.

Emolumentele pentru Vaideu suntu:

1. 120 fl. v. a. lăea — cortel naturalu — și lemnele debuinciose;

pentru Balomiru:

2. 80 fl. v. a. lăea — cortel naturalu și lemnele de lipsă.

Doritorii de a ocupă ună său altă din aceste stațiuni au să-si asterne petițiunile loru cu documentele necesare pâna la mai susu scrisu terminu — în sensul Statutului organic la scaunul protopopescu.

Orescia 15 Oct. 1871.
N. Popoviciu,

(1-3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotescu în vacanța parochie gr. orient. Cucerdea (Szekely Kotsard) scaunul

Ariesiului — protopopiatul Turdei. —

Cu acestu postu este imprenutu venitul urmatoru: Dela 80 fumuri români căte o ferdela de bucate, plugarii și morarii grau, — ceia-lalți cucurudiu.

Dela 22 fumuri vidue și tigani căte $\frac{1}{2}$ ferdela cucurudiu; — dile de lucru 67, livadie de 5 cara de fenu, 2 jure de pamant aratoriu; — folosește și cemeteriul, — casă parochială ingradită, poiată, — stola episcopală, — contribuția și ecuivalentul se solvesce din partea eccliei:

Doritorii de a ocupă acăstă parochie suntu postiti a-si asterne concursele sele, în sensul statutului organic, pâna în 15 Noemvre a. c. către sinodul parochial, și a le tramite sub-scrisul pâna la terminul presipu.

Agarbitiu 4 Octombrie 1871.

In contilegere cu comitetul parochialu.

Simeonu Popu Moldovanu.

(2-3) prot. gr. orient.

Concursu.

Pentru ocuparea postului învestitorescu cu salariu anualu de 400 fl. v. a. devenitul vacantu la scolă capitolă normală gr. or. a tractului Dobrogea din opidu Dobrogea, se deschide concursu pâna în 14 Noemvre a. c. c. v.

Doritorii de a ocupă acăstă postu suntu avisati a-si tramite recursele, instruite în sensul Statutului org. subsemnatului comitetu protopresbiteralu pâna în terminul mai susu indicat, documentându: ca, suntu români de religie gr. or. — ca, au absolvit gimnasiul superior, și pedagogia ori teologia în institutul pedagogico-teologicu archiepiscopal din Sabiu, și în urma ca, au oportare morale nepărată.

Comitetul protopresbiteralu al tractului Dobrogea greco-oriental.

Dev'a, 17 Octombrie 1871.

in numele comitetului parochialu

Ioanu Papiu,

protopopu.

Concursu.

Devenindu vacanta stațiunea învestitorescă gr. or. Fenteusu mare, Distr. Kovár pâna în 24 Oct. st. v. a. c. se deschide concursu cu care e impreunata soluție următoare :

a) 130 fl. v. a. din lăda comunei,

b) cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupă stațiunea acăstă voru avea a-si substerne suplicele loru la subscrisul scaunu protopopescu dovedindu ca suntu absoluci de pedagogia și cantori buni, pâna la terminul presipu.

Datu Fenteusu-mare 4 Oct. 1871.

in numele comitetului parochialu

Ioanne Greblea,

Prot.

Concursu.

Pentru ocuparea stațiunii de învestitoriu în comună Siugagu protopr. Sabesiu se scrie concursu pâna în finea lui Octombrie 1871.

Emolumentele suntu :

a) bani 136 fl. v. a. platindi în patru rate;

b) cuartiru și lemne de focu.

Doritorii de a ocupă acăstă stațiune au de a-si inainta cererile sele scaunul protopr. dovedindu ca suntu pedagogi absoluci și indiestriati cu documentele prescrise în legea organică pâna la terminul de susu. —

Siugagu, în 3 Octombrie 1871.

Comitetul parochiale.

Gregoriu Ghibu,

parochu și pres.

Edictu.

Anghelu Siandru de religiune gr. or. nascutu în Sadu, carele de 7 ani a parasită pre legiuța sea socii Elenă nascuta Stoică totu de acolo, se cătează prin acăstă, în urmă actiunei numitei sele socii pres. la 14 Oct. a. c. a se infăsișă înaintea subsemnatului foru matrimonial, căci din contra după espirarea unui anu și o dată datul de fată se va luă în pertractare amintită acțiune și se va decide la intlesulu canonelor bisericei orientali ortodoxe și în absența lui.

Sabiū, 15 Oct. 1871.

Scaunul protopr. gr. or. tract. II

alături de la Sabiu.

I. Popescu,

protopresb.

(1-3)